

Aan:
De raden van de gemeente Wassenaar,
Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-
Voorburg

Voorschoten, 14 april 2014

Betreft: Evaluatie sturing en toezicht
verbonden partijen door de raden

Geachte leden van de raad,

Met deze brief willen wij u informeren over het evaluatieonderzoek dat de Rekenkamercommissie op korte termijn zal starten naar de governance van verbonden partijen van de gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg.

Aanleiding onderzoek

Steeds meer activiteiten vinden via samenwerking met andere gemeenten en organisaties plaats. Daarom is het van belang dat u als gemeenteraad goed zicht hebt op het geheel van sturing, beheersing, verantwoording en toezicht (de zogenaamde governance) van de verbonden partijen. De Rekenkamercommissie wil u hier goede handvatten voor bieden door een aantal onderzoeken. Inmiddels hebben wij een *Afwegingskader* en een *Handreiking voor het inrichten van een adequate governance van verbonden partijen* aan u aangeboden. Daarin hebben we aangegeven dat een adequate inrichting van sturing en toezicht van verbonden partijen door de raden van groot belang is. Nu volgt dan het derde deel van het onderzoeksprogramma, een evaluatie.

Onderzoeksdoel

De evaluatie heeft twee doelen. Het eerste doel is inzicht te geven in de feitelijke stand van zaken wat betreft de verbonden partijen waaraan de vier gemeenten deelnemen: aantal, juridische vormen en financiële en bestuurlijke belangen en risico's.

Het tweede doel is het geven van een oordeel over de wijze waarop de vier gemeenten de governance van hun verbonden partijen hebben vormgegeven. Daarnaast zal in deze evaluatie aan de orde komen hoe de gemeenteraden in algemene zin kaders stellen aan en controle uitoefenen op verbonden partijen.

Werkwijze

Externe ondersteuning

Een extern bureau, Partners+Pröpper, zal een groot deel van de evaluatie uitvoeren, waaronder het verzamelen, inventariseren en analyseren van feitelijke gegevens. De Rekenkamercommissie zal vervolgens, in samenwerking met het externe bureau, de conclusies en aanbevelingen formuleren.

Wassenaar

Voorschoten

Oegstgeest

Leidschendam-
Voorburg

Ambtelijk en bestuurlijk wederhoor

Voor het definitief uitbrengen van het rapport wordt het (concept)rapport aan de gemeenten voorgelegd voor ambtelijk en bestuurlijk wederhoor.

Klankbordgroep en interviews met raadsleden

Wij hechten veel belang aan uw betrokkenheid bij het onderzoek. Daarom vragen wij u vanuit elke raad één raadslid af te vaardigen om deel te nemen in een klankbordgroep. Het verdient aanbeveling dat de klankbordleden affiniteit met het onderzoeksonderwerp (verbonden partijen en governance) hebben.

Ook zullen individuele raadsleden (en mogelijk ook enkele ex-raadsleden) worden benaderd voor een interview.

Planning

Wij willen het rapport met bevindingen, conclusies en aanbevelingen uiterlijk 1 oktober 2014 aan u aanbieden.

Tot slot

Gelet op de planning zal het niet mogelijk zijn in raadscommissies nadere toelichting te geven op het onderzoek. Wij zijn uiteraard graag bereid informatie over het onderzoek te verstrekken bij de introductie van de Rekenkamercommissie in elke raad en bij de presentaties aan de raden van ons jaarverslag. Vragen of suggesties kunt u ook schriftelijk aan ons richten.

Met vriendelijke groet,

Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter van den Berg', written in a cursive style.

Peter van den Berg, voorzitter

Bijlage:

Details betreffende de evaluatie van governance van verbonden partijen

Het onderzoeksprogramma Verbonden Partijen

Zoals wij in het Onderzoeksplan 2013-2014 hebben aangegeven, worden in het kader van dit onderzoeksprogramma drie projecten uitgevoerd:

- Het ontwikkelen van een afwegingskader voor een zorgvuldige en onderbouwde besluitvorming voor het zelf doen, samen doen of uitbesteden van een gemeentelijke activiteit (zie: www.rekenkamerwvov.nl/afwegingskader);
- Het opstellen van een handreiking voor het inrichten van een adequate governance van verbonden partijen: hoe zorgt een gemeente(raad) voor adequate kaderstelling en controle op een samenwerkingsverband in bijvoorbeeld een gemeenschappelijke regeling? (zie: www.rekenkamerwvov.nl/zelf-of-samen-doen-of-uitbesteden);
- Een evaluatie van de governance van enkele samenwerkingsverbanden aan de hand van het ontwikkelde afwegingskader en de handreiking – het onderhavige onderzoek.

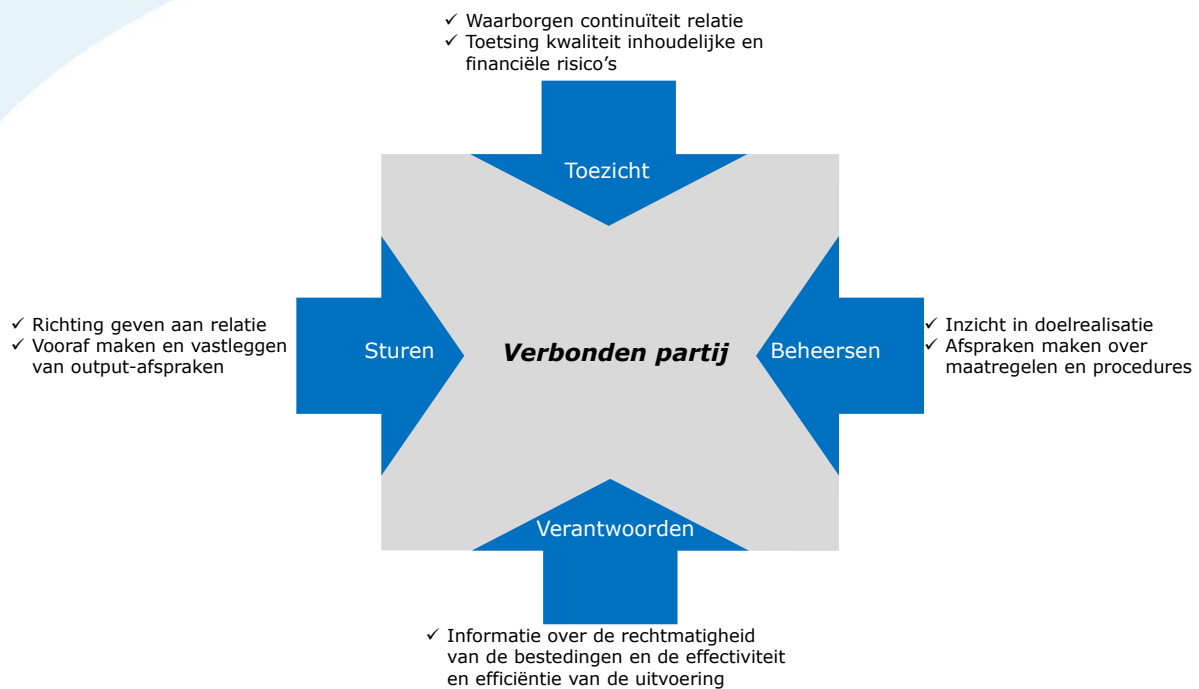
De evaluatie van de governance van verbonden partijen van de gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg vormt – voorlopig - het sluitstuk van dit onderzoeksprogramma.

Governance¹

Het doel van governance is het scheppen van waarborgen dat een organisatie (in dit geval een verbonden partij) haar doelstellingen realiseert en daarover verantwoording aflegt aan de belanghebbenden (in casu de deelnemende gemeente). Onder governance van samenwerkingsverbanden verstaan we zowel de afspraken over als de uitvoering van sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. In essentie gaat het hierbij voor het gemeentebestuur om het volgende:

- *Sturing*: het gemeentebestuur geeft richting het samenwerkingsverband duidelijk aan welke doelen het samenwerkingsverband moet bereiken, welke middelen daarvoor beschikbaar zijn en welke taken en bevoegdheden het samenwerkingsverband heeft.
- *Beheersing*: het gemeentebestuur houdt zicht op de mate waarin de doelen bereikt worden door goede afspraken over informatievoorziening, risicomanagement, beïnvloedingsmogelijkheden en tijdige evaluatie.
- *Verantwoording*: het gemeentebestuur is in staat op basis van de beschikbare informatie te oordelen over de prestaties van het samenwerkingsverband en zo nodig bij te sturen.
- *Toezicht*: er is sprake van voldoende toezicht op de risico's die gepaard gaan met het samenwerkingsverband.

¹ Zie ook: *Handreiking voor het inrichten van een adequate governance van verbonden partijen*.

Onderzoeksvragen

1. *Stand van zaken verbonden partijen* (welke verbonden partijen zijn er per gemeente, welke andere partijen (gemeenten) maken deel uit van deze samenwerkingsverbanden, welke juridische vorm hebben deze verbonden partijen, hoe zijn de besturen van deze samenwerkingsverbanden samengesteld, etc.);
2. *Het algemeen beleid van de gemeente ten aanzien van governance* (welke kaders hebben de raden gesteld ten aanzien van de governance van verbonden partijen, zijn de raadsleden bekend met deze kaders en wat is het oordeel van de raadsleden over de kaders zoals deze nu zijn geformuleerd, hoe en wanneer wordt aan de raden gerapporteerd over verbonden partijen, etc.);
3. *Governance van een aantal verbonden partijen* (hoe is het afwegingsproces bij het aangaan van de betreffende verbonden partij verlopen, hoe heeft de gemeente de governance van de betreffende verbonden partijen ingericht, passen college en raad het governance-instrumentarium bij de betreffende verbonden partij toe, zodat er grip wordt gehouden op het realiseren van de beoogde resultaten, etc.).

Onderzoekskader

Het normenkader voor het onderzoek wordt grotendeels gevormd door de al genoemde eerste twee producten in dit onderzoeksprogramma: het *Afwegingskader zelf doen, samen doen, uitbesteden* en de *Handreiking voor het inrichten van een adequate governance van verbonden partijen*. Daarnaast wordt ook teruggegrepen, voor wat betreft risico's en rapportage aan de raden, naar het rapport *Reserves, voorzieningen en de omgang met risico's*² dat de Rekenkamercommissie in 2013 aan de raden van Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest heeft aangeboden.

² www.rekenkamerwolv.nl/reserves-en-voorzieningen

Dataverzameling

Het onderzoek wordt uitgevoerd door een externe partij, Partners+Pröpper. Dit bureau zal het onderzoek uitvoeren door verzamelen van data en informatie via documenten en interviews en eventueel een digitale enquête. Via de gemeentelijke concernpersonen zal het bureau aangeven welke documenten en overzichten nodig zijn voor het onderzoek. De interviews zullen worden gehouden met raadsleden en ex-raadsleden, bestuurders alsook ambtenaren van de gemeenten. Door middel van een digitale enquête onder specifieke ambtenaren betrokken bij verbonden partijen zal het bureau de missende informatie trachten te achterhalen.

Casuïstiek: inzoomen op enkele verbonden partijen

Naast een algemeen beeld probeert de evaluatie ook in te zoomen op de governance van enkele specifieke verbonden partijen. De evaluatie van de governance van verbonden partijen zal *niet* gericht zijn op een evaluatie van de verbonden partijen zelf. De evaluatie richt zich op het functioneren van gemeentebestuur en gemeenteraad in de governance ten aanzien van verbonden partijen in het algemeen, van enkele specifieke verbonden partijen in het bijzonder. Eventueel in de evaluatie verzamelde informatie over het functioneren van individuele verbonden partijen zal, waar relevant voor de evaluatie, wel worden opgenomen in de eindrapportage.

Eerder is aan de raden aangegeven dat de Rekenkamercommissie het voornemen heeft om in ieder geval de governance ten aanzien van twee samenwerkingsverbanden te gaan onderzoeken: het Servicepunt71 (een samenwerking op het terrein van ondersteunende diensten waaraan de gemeente Oegstgeest deelneemt) en de samenwerking tussen Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Voorschoten op het terrein van werk en inkomen (de Afdeling Werk en Inkomen). In de loop van de evaluatie zal worden besloten welke andere verbonden partijen als casus zullen worden gebruikt.